

Lausunto vakuutuslainsäädännön lakiluonnokseen OM 10.3.2014 OM/4/32/2006 (OM016:00/2008) Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry

10.4.2014
Velpo ry
PS

← Vaalirahoituksen avaaminen ulotettava myös
euromaiden tasolle?

Suomen ihmisoikeustilanne 2010 – EIT Päivi Hirvelä 2006 →

Harmaa hallinto Suomessa ja EU:ssa?

Posted on [joulukuun 9. 2010](#)

Aikanaan meppinä toiminut kokoomuksen Alexander Stubb vastasi rehellisen tuntuisesti muutamiin viesteihini, jotka koskivat Suomen ihmisoikeustilannetta ja vakuutusyhtiöiden käsittämättömän suurta ylivaltaa Suomessa.

Talouselämään kiinteästi liittyvä harmaa hallinto on mielestäni jätetty Suomessa ja EU:ssa kokonaan käsittelemättä. Alkaen lakien valmistelutavasta tuomiovallan käyttöön asti.

Mikäli ajatellaan nyt käynnissä olevaa Euroopan velkojen verkoston vakaata venymistä ja siitä paljastuvia kytköksiä finanssialan yrityksiin, niin tällä kohta seuraavalla; nykyisen ulkoministeri Alexander Stubbin, vastauksella on mielestäni historiallinen kaikupohja.

Varsinkin, kun hänen johtamansa ministeriön alaisuuteen kuuluvat Suomen ihmisoikeusasiat:

” Joku viisas tokaisi täällä parlamentin käytävillä kerran, että kyllä muiden valtioiden ihmisoikeustilanteesta kannetaan huolta ja meteliä, mutta EU-jäsenvaltioiden rikkomuksista pysytään mielummin hiljaa.

Olet oikeassa, että vakuutusyhtiöillä on Euroopassakin valtavasti valtaa käsissään. Ja valitettavasti EU:n valta ei yletä heitä suitsemaan.”

Kärkiteemamme - eurovaalit 2014 ja eduskuntavaalit 2015:

Kun kaikki tietävät. Kaikki ymmärtävät. Isojakin asiakokonaisuuksia.

Velpe - Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry

Oikeusministeriölle > oikeusministerio@om.fi ja tuula.kivari@om.fi

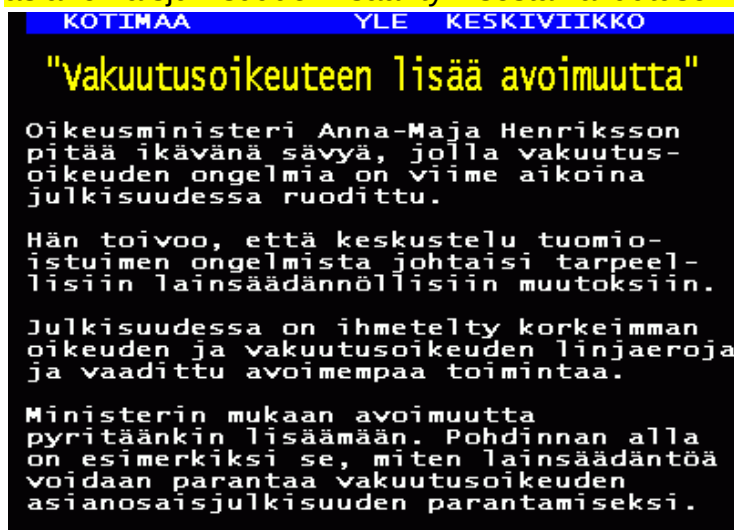
Kiitämme mahdollisuudesta ja lausumme vakuutuslakeuslain luonnokseen ja siihen liittyviin asioihin seuraavan jaottelun mukaisesti:

I Yleistä katsausta vakuutuslakeudesta vallalla oleviin käsityksiin (sivut 3 – 9)

II Edelliseen lausuntokierrokseen 2008 – 2010 liittyvät kannanotot (sivut 10 - 18)

III Lakiesitykseen 10.3.2014 kohdistuvat kannanotot (sivut 19 - 29)

Mielestämme oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonin/rkp antamat lupaukset asianomaisjulkisuuden lisääntymisestä vakuutuslakeudessa eivät ole toteutumassa.

(Lähde: Yle teksti – tv 15.8.2012 – ”Vakuutuslakeuteen lisää avoimuutta”)

Perustuslainkin vastaisten tilanteiden jatkuessa, ehdotamme vakuutuslakeuden lopettamista. Esimerkiksi tapaturma- ja ammattitautiasioiden siirtämistä käräjäoikeuksien ratkaistaviksi, lakisääteisen tapaturma-asioiden korvauslautakunnan käsittelyvaiheen jälkeen, jos osapuolet ovat kirjallisen ja suljetun käsittelyn jälkeen edelleen erimielisiä.

10.4.2014 Helsingissä

Petri Salo

puheenjohtaja

Velpe ry – Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry

”Osa avointa Oikeusturva – yhteisöä internetissä”

Oikeusturvan ajankuvaa: ajankuva.blogspot.fi

Twitteriä: twitter.com/Oikeusturva

”Vain yhdessä toimien olemme enemmän”

I Yleistä katsausta vakuutusoikeudesta vallalla oleviin käsityksiin

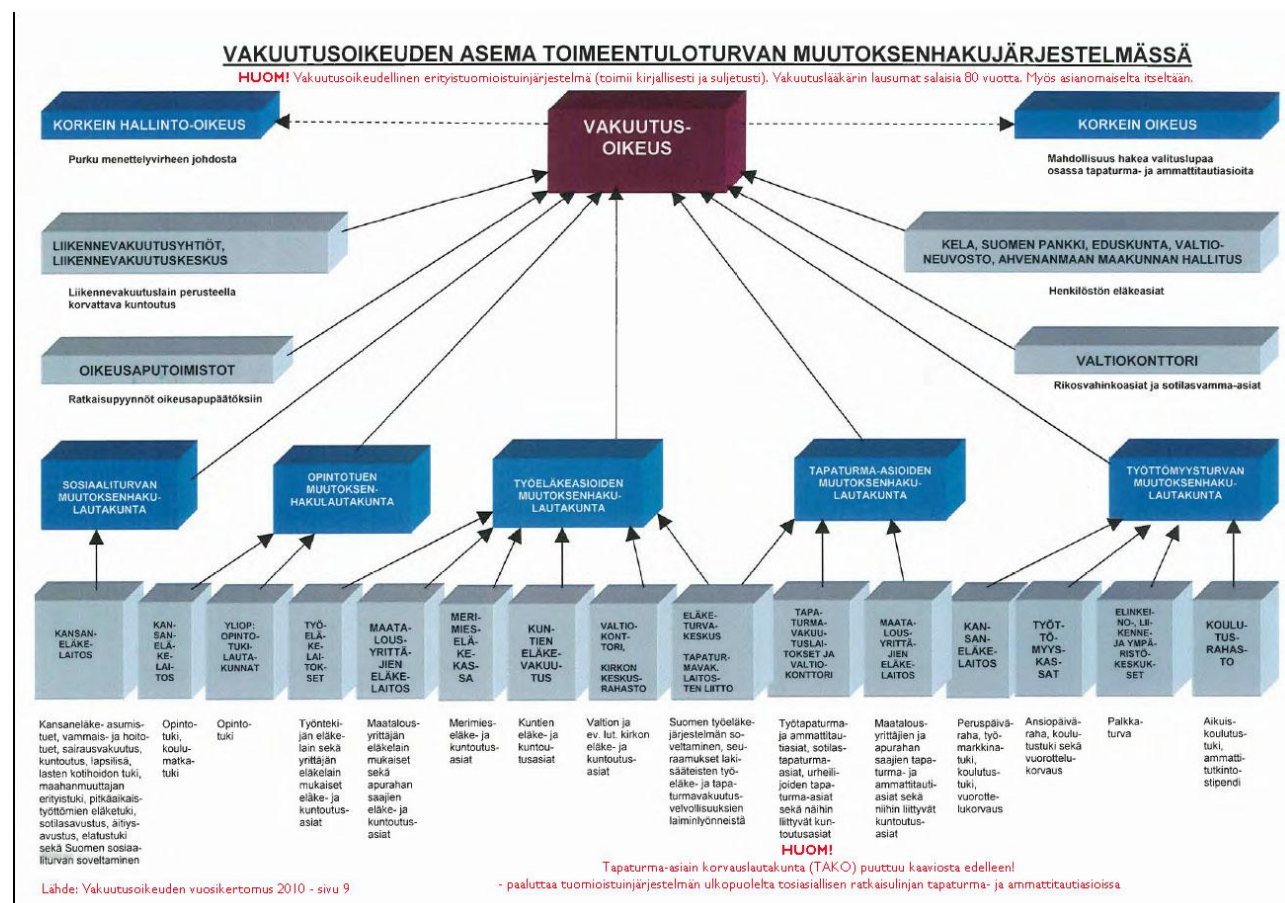
Esimerkiksi tapaturma- ja ammattitautilain toimialalla maan vakiintunut tapa ja vakuutusoikeudellinen erityistuomioistuinjärjestelmä perustuu nelikantaiseen toimintamalliin, jossa päärooleissa ovat:

1. työnantajapuolen keskusjärjestöt
2. työntekijäpuolen keskusjärjestöt
3. vakuutusalan etujärjestöt
4. valtion virkamiesedustajat

Lainsäädäntövallan lisäksi samat organisaatiot ja henkilöt käyttävät:

- * toimeenpanovaltaa
- * tuomiovaltaa

Menettelytapa on mielestämme selkeästi perustuslain, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja EU - normiston vastainen. Nelikantaisesti toimiva tapaturma-asioiden korvauslautakunta paaluttaa tosiasiallisen korvauslinjan vakuutusoikeuteen asti.

Vakuutusoikeudellinen erityistuomioistuinjärjestelmä: Vakuutusyhtiöt voittavat esimerkiksi työtapaturma- ja ammattitautiasioissa tuomioistuinkäsittelyt 90 - 100 prosenttisesti!

TAPAUS 1 –Tuleeko vakuutusoikeuslain uudistaminen johtamaan todellisiin parannuksiin?

Lainaus tulee Ulla Nevalaisen kirjoittamasta nimensä mittaisesta kirjasta **"Haista home vakuutusoikeus"**. Kyseisen kohdan olemme aikanaan kirjanneet itsellemme ylös, koska siinä Valtiokonttorin edustaja kertoo, ettei heidän tarvitse noudattaa ammattitautilakia, koska tapaturma-asiain korvauslautakunta on niin linjannut ja he noudattavat sen suosituksia.

Lainaus on kirjan sivuilta 256-257, joka koskee kirjassa mainittua liitettä 16, joka koskee valituslupahakemusta ja valitusta korkeimmalle oikeudelle. Vakuutusoikeuden päätös 24.4.2002, Dnro 9201/99/1026. Muutoksenhakija työvoimaneuvoja, sairaanhoitaja Ulla Nevalainen.

Lainaus alkaa: *"Nevalainen liittää tähän valituslupahakemukseen Vakuutusoikeuden suullisessa käsittelyssä nauhoitetun henkilötodistelun ja osapuolten lausumat. Todistajakertomukset ja lausumat on kirjoitettu tekstiksi Vakuutusoikeuden äänittämistä ääninauhoista. Vakuutusoikeuden suullisessa käsittelyssä valtiokonttoria edusti korvauspäällikkö Vuokko Hänninen (VH) ja asiantuntijalääkäri Matti Mero (MM). Vakuutusoikeus liittää alkuperäiset ääninauhat asiakirja-aineistoon Korkeimmalle oikeudelle.*

Valtiokonttorin edustajan, korvauspäällikkö Vuokko Hännisen lausumasta selviää mm. se, että valtiokonttorin tarkoituksaan ei ole ollut, Nevalaisen tapaturmaeläkkeen evätessään noudattaa ammattitautilakia ja tapaturmavakuutuslakia. Hänninen totesi vakuutusoikeudessa mm.:

"Ja kaiken kaikkiaan, miks olemme tähän ratkaisuun päätyneet on se, että vakuutusoikeuden kantana on tähän asti ollut se, että tapaturmavakuutusjärjestelmästä ei tapaturmaeläkettä makseta" (sivu 3)

* * * * *

"Sitten vielä sen verran korvauskäytännöstä, eli tapaturma-asiain korvauslautakunta, joka meillä on tällainen neuvoa-antava elin. Siellä on aina katsottu työkykyiseksi tämä potilas riippumatta siitä, onko se työpaikka saatu altistusvapaaks vai ei. Eli tapaturmaeläkettä ei juurikaan ole lähdetty maksamaan. Eli rajana on vähän veteen piirrettynä ollut tämä, että niin kauan, kun se on päivärahavaiheessa, noin vuoden verran, mutta ei enää eläkevaiheessa." (sivu 4)

Loppulausunnossaan valtiokonttorin edustaja Hänninen niin ikään totesi valtiokonttorin Nevalaisen tapaturmaeläkkeen eväämisen perustuvan "vallitsevaan korvaus- ja oikeuskäytäntöön sekä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausuntoon":

"Kun olemme tämän päätöksen antaneet, tää meidän arviohan on perustunut tähän asiantuntijalautakunnan eli tapaturma-asiain korvauslautakunnan kantaan, jonka linjaa noudatamme kaikissa päätöksissä, että emme koskaan poikkeakaan heidän kannan ostoistaan,

lausunnoistaan. Eli hehän sorvaavat tätä korvauskäytäntöä niin kuin valtakunnan tasolla. Yrittävät pitää sitä ja pitävätkin sitä yhdenmukaisena. Plus lisäksi ratkaisu on perustunut myös vallitsevaan korvaus- ja oikeuskäytäntöön, mikä näitten homeammattitautien kohdalla on omaksuttu linjaks.”

Lainaus päättyy.

Valtiokonttoria kyseisessä Nevalaisen asiassa vakuutusosoikeudessa edustanut asiantuntijalääkäri Matti Mero – niminen lääkäri löytyy tapaturma-asiaain korvauslautakunnan kokoonpanoista 1997-1999 ja 2000-2002. Tapaturma-asiaain korvauslautakunta (Tako) paaluttaa tosiasiallisen korvauslinjan vakuutusyhtiöistä alkaen, läpi koko vakuutusosoikeudellisen erityistuomioistuinjärjestelmän.

TAPAUS 2 – Lakisääteinen tapaturmavakuutus on vakuutus- ja oikeusturvan bluffia?

Tällainen väittämä ja siitä syntynyt keskustelu on kiertänyt viime aikoina, kiihtyvällä tahdilla, sosiaalisessa mediassa. Viesti koskee lakisääteistä tapaturmavakuutusta, työtapaturmien ja ammattitautien varalle.

Väittämä:

”Tiesittekö, että ainoastaan yksityiset työnantajat ja pk-yritykset joutuvat maksamaan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vuotuisia (ulosottokelpoisia) vakuutusmaksuja??

Suuryritykset ja suuret yhteisöt, esim. keskussairaalat eivät maksa euroakaan näitä vakuutusmaksuja työntekijöidensä palkoista.

N. 20 työntekijää työllistävä pk-yritys, joka maksaa esim. 1 000 000 euroa palkkoja vuodessa, maksaa keskimäärin n. 3,7 % palkkasummasta tapaturmavakuutusmaksua/ vuosi, eli n. 37 000 euroa/ vuosi.

Ja pääsääntöisesti ainakin ihan turhaan niiden työntekijöiden osalta, jotka menettävät työkykynsä lopullisesti tapaturman johdosta.

Vakuutusyhtiöiden vakuutuslääkärit ja lakimiehet tekevät kaikkensa, etteivät työkykynsä menettäneet saa lakisääteistä tapaturmaeläkettä.

Kun on kysymys ortopedisistä vammoista lähes aina työkyvyttömyyden syynä on rappeuma.

Aivovammatapauksissa ja hermovaurioissa kyseessä on yleensä muu sairaus, joka esim. tarkkojen tutkimustenkin jälkeen on jäänyt löytymättä.

Ensimmäiset valitusasteet, joiden kaikki vuotuiset kulut vakuutusyhtiöt maksavat, myötäilevät rahoittajiensa mielipiteitä.

Samoin tekee vakuutusoikeus, jonka tuomareina toimii vakuutusyhtiöiden kouluttamat vakuutuslääkärit ja joiden turvaksi on tehty laki, mikä suojaa heitä ja heidän tekemiään vääryyksiä 80 vuoden ajan.

Yksikään media ei kerro näitä asioita suurelle yleisölle, vaan yhä aina ja toistuvasti väitetään, että Suomi on hyvinvointi- ja oikeusvaltio.

Eduskunta on hyväksynyt näiden mädännäisyyksien olemassaolon yli 60 vuotta eikä vieläkään tee mitään asioiden korjaamiseksi vaikka varmasti ovat siellä tietoisia asioiden oikeasta laidasta.

MIKSI NÄIN ?"

Jatkoa edelliseen:

"Tämä asia on yritetty salata vuosikausia, ensimmäisenä asiaan kiinnitti huomiota Tampereen yliopistollisen sairaalan (Tays) henkilökuntaan kuuluva vammautunut, joka taisteli oikeuksistaan ja sai asian selville vahingossa.

Toinen tapaus oli Päijät-Hämeen keskussairaalassa tehdyn hoitovirheen salaaminen ja asioiden vääristeleminen. Sairaala ilmoitti, että sen talous ei kestä, jos se joutuu maksamaan vahinkoitetulle potilaalle tapaturmaeläkkeen mukaista korvausta.

Eli käytännössä työnantaja, joka ei maksa vuotuisia tapaturmaeläkemaksuja, joutuu korvaamaan omasta pussistaan tapaturmaeläkekorvaukset, jos potilas jollain ihmeellisellä tavalla sattuu pääsemään ko. eläkkeelle.

Koska vuosittain vain alle 2000 vammautunutta saa tapaturmaeläkettä, on suurten yhtiöiden ja yhteisöjen hyvinkin kannattavaa olla maksamatta näitä lakisääteisiä maksuja, koska on todella pienen pieni mahdollisuus, että työntekijä pääsee nimenomaan tapaturmaeläkkeelle.

Yleensä tapaturman, liikenneonnettomuuden, potilasvahingon uhri tai ammattitautipotilas sysätään työkyvyttömyyseläkkeelle, jolloin sekä työnantaja että tapaturmavakuutusyhtiö hyötyvät tästä menettelystä, mutta potilas häviää satoja jopa tuhansia euroja kuukaudessa saamatta jääneitä korvauksia. "

Sitten kommentti:

"Toihan kuulosta aivan käsittämättömältä. Miten esim. eduskunnan oikeusasiamies voi katsoa tuollaista peliä. Näiden sairaaloiden yms. paikkojen henkilökuntahan on siis tapaturmalain suojan tavoittamattomissa jo lähtökohtaisesti, ennenkuin Hannu Hakkolan johtama lahtarikomppania pääsee edes linjaamaan tapaturman uhrin ulos korvausten piiristä.

En väitä, että tuo ei ole totta, mutta miten se on mahdollista. Onko tuosta tehty eduskunnan kyselytunnilla kyselyä? Tuohan on kuin jostain Taru sormusten herrasta fantasiaa, ihan oikeasti. Eihän voi olla näin. Pakko alkaa tutkimaan jälkiä ja aloitettava taas sieltä vuodesta 1981, kun oikeusministeri Taxell valoi vakuutuslääketieteen peruskiveven maahamme.

Tuollainen paise on pakko räjäyttää, selvä asia. Eihän tommoinen kestä minkäänlaista valonhäivettä." Lähde: Sosiaalinen media (SM)

Toivottavasti kuulemme aiheesta lisää.

TAPAUS 3 – Erillään kulkevien lakihankkeiden koordinointi vakuutusosoikeuslakiin

STT 7.3.2011 - Asianajajaliitto ihmeissään vakuutusosoikeuden linjasta

Asianajajaliitto ihmettelee vakuutusosoikeuden tapaturmista tekemiä ratkaisuja. Liiton mukaan korkein oikeus on katsonut useassa tapauksessa, että uhri on oikeutettu korvaukseen, jonka vakuutusosoikeus on aiemmin evännyt.

Viime vuonna korkein oikeus oikaisi kahdeksan vakuutusosoikeuden ratkaisua, joissa tapaturman uhri oli jäänyt ilman korvausta.

Asianajajaliiton mukaan vakuutusosoikeus ei katso riittäväksi näytöksi esimerkiksi sellaista lääketieteellistä selvitystä, joka käräjä- ja hovioikeuksissa riittäisi korvauksen saamiseen.

- Jos vammaudut liikenneonnettomuudessa, saat käräjäoikeuden ratkaisun kautta korvauksen. Mutta jos vammaudut samalla tavalla työtapaturmassa, vakuutusosoikeuden päätös ei välttämättä olekaan myönteinen, kuvailee asianajaja Kai Kuusi.

Vakuutusosoikeuteen voi valittaa työtapaturman uhri, joka on tyytymätön vakuutusyhtiön ja muutoksenhakulautakunnan korvausratkaisuun.

Lähde: Savon Sanomat

HS 15.3.2008 - Vakuutusosoikeus jäävännyt sosiaaliturvan muutoksenhaun tuomareita

Kelan ylilääkäri ja eläkelaitoksen toimitusjohtaja olivat esteellisiä

Sosiaaliturvan muutoksenhaussa toimivat sivutoimiset tuomarit tuottavat kiusallisia esteellisyystilanteita. Vakuutusosoikeus on antanut viime vuosina neljä tuomiota tuomareina toimivien sivutoimisten lautakuntien jäsenten esteellisyydestä.

Päätöksissä on linjattu tilanteita, joissa lautakuntien jäseniä on voitu pitää ulkopuolelta katsottuna puolueellisina.

Tuorein tuomio viime syksyltä koskee Kelan entisen ylilääkärin Antti Huunan-Seppälän jäsenyyttä kuntien eläkelautakunnassa.

Oikeusministeri Johannes Koskinen perää selkeyttä vakuutuslääkäreiden rooliin

"Lautakuntajärjestelmä remonttiin"

■ Oikeusministeri Johannes Koskisen (sd) vakuutuslääkäriproblematiikka on tuttua jo ajoilta, jolloin hän toimi ay-lakimiehenä ja neuvonantajana valitusasioiden hoitamisessa.

TEKSTI: MARJA SULIN

Toistakymmentä vuotta sitten Johannes Koskinen itse ehdotti, että ristiriita potilasta hoitavien lääkäreiden ja vakuutuslääkäreiden käsitysten välillä ratkaistaisiin jo lautakuntavaiheessa hankkimalla lausunto ulkopuoliselta alan asiantuntijalääkäriltä, joka tapaisi ja tutkisi potilaan.

– Tällaisia asiantuntijalääkäreitä voisi olla esimerkiksi keskussairaaloissa.

Ministeri Koskinen arvelee, että hänen ehdottamaansa järjestely on pidetty liian kankeana.

– Kuitenkin malli olisi säästävempi kuin se, että nykyisin asiaa usein joudutaan pöytäkirjassa kahdessa tai kolmessa portaassa ja aikaa kuluu useita vuosia. Olen edelleen sitä mieltä, että uusia ratkaisuja tulisi miettiä oikeusturvan parantamiseksi ja tilanteen selvittämiseksi, ministeri sanoo.

LAUTAKUNNAT REMONTTIIN
Toimeentuloturvan muutoksentuotoa koskeva lakiehdotus on valmistunut lokakuussa 2001.

– Vakuutuslakia on muutettu useita kertoja, joita komitea esitti, ja ne ovat nyt olleet voimassa pari vuotta, ministeri Koskinen kertoo.

Tämän lisäksi oikeusministeri

Oikeusministeri Johannes Koskinen uskoo, että lautakuntajärjestelmän remontti parantaa oikeusturvaa.

terio pyysi keväällä 2003 oikeustieteen lisensiaatti Maija Saksinin laatimaan selvityksen, joka koskee perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista vakuutusvalituksissa.

Saksinin selvityksessä ehdotettiin muun muassa suullisten käsittelyjen lisäämistä, päätösten perustelujen kehittämistä ja käsittelyn nopeut-

tamista.

– Olemme käyneet vakuutuslääkäreiden kanssa läpi näitä suosituksia ja tutkineet, mitä parannuksia voitaisiin tehdä ilman lainmuutoksia, ministeri Koskinen kertoo.

Hän kuitenkin näkee suurimpana ongelmana ensimmäisen asteen muutoksenhaun eli lautakuntajärjestelmän.

– Niissä vakuutus- ja eläkelaitosten asema on kovin korostunut suhteessa yksityiseen henkilöön, vakuutettuun. Jos ensimmäisen vaiheen muutoksenhaku saataisiin riippumattommaksi ja puolueettommaksi, se auttaisi paljon ja vähentäisi myös vakuutuslääkäreiden ruuhkaa, jonne kielteiset päätökset nyt menevät.

Lautakuntajärjestelmän remonttia valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä, mutta tuloksia on odotettavissa aikaisintaan vuonna 2007.

PERUSTELUT PAREMMIKSI

Ministeri Koskinen mukaan vakuutuslääkäreiden roolia on pohdittu paljon ja keskusteluissa on ollut esillä useita vaihtoehtoja.

– Yksi ratkaisu olisi, etteivät lääkärit kuuluisi lainkaan vakuutuslääkäreiden ratkaisukokoonpanoon, vaan lausunto pyydettyisiin ulkopuoliselta asiantuntijalääkäriltä tai –elimeltä. Tätä lausuntoa asianosaisvalittajakin saisi kommentoida.

Koskinen mukaan tällainen ratkaisu hidastaisi kuitenkin käsittelyä usealla kuukaudella.

– Nykyisin lääkäri on ratkaisukokoonpanossa kertomassa näkemyksensä. Olemme painottaneet, että hänen mukanaolonsa tulisi myös näkyä ratkaisujen perusteluissa.

Ministeri Koskinen myöntää, että päätösten perustelujen tasossa on paljonkin toimimisen varaa.

– Ongelmallista on, jos ratkaisusta ei käy riittävän ymmärrettävästi ilmi, minkä vuoksi vakuutuslääkärin arvio kumoo tai ohittaa hoitavan lääkärin arvion.

Ministeri Koskinen vakuuttaa, että oikeusministeriöllä on valmiutta tarttua toimiin, jollei tilanne kohene.

– Seuraamme jatkuvasti tilannetta, mutta odotamme, että eläkevakuutus- ja tapaturmalautakuntia koskevat muutokset saataisiin toteutetuiksi. □

■ Maija Saksinin selvitys Oikeusturvan toteutuminen vakuutuslääkäreiden roolissa on julkaistu osoitteessa <http://www.om.fi/tulostus/21230.htm>. □

Hymylehti 67

Lähde: Hymy-lehti 5/2005 Oikeusministeri Johannes Koskinen/sd – "Lautakuntajärjestelmä remonttiin"

Yhdeksän (9) vuotta oikeusministerin haastattelun jälkeen epäkohtien korjaus on mielestämme edelleen pahasti kesken Vireillä on tietojemme mukaan, tälläkin hetkellä, kolme aiheeseen liittyvää hanketta, joihin liittyvien lakihankkeiden ja toimenpiteiden koordinointi yli ministeriörajojen tulee saattaa pikaisesti toteutukseen sekä kaikkien aiheesta kiinnostuneiden tahojen monitorointiin ja avoimeen kommentointiin:

1. Ministeri Risikon vakuutuslääkärijärjestelmän avoimuutta pohtineen työryhmän neuvottelukunnan toimet.

Hakukoodit internetiin:

STM091:00/2012

I Välittömästi toteutukseen laitettavat toimenpiteet

2. Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen. Käynnissä lausuntokierros 14.4.2014 mennessä.

Hakukoodit internetiin:

OM 4/32/2006

OM016:00/2008

avoin muistio vakuutusosoikeudesta

3. Tapaturma- ja ammattitautilain uudistaminen eli TAU. Hallituksen esitystä valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä.

Hakukoodit internetiin:

STM114:00/2009 TAU

215105 Oikeutta vakuutetuille ry:n lausunto

Helsingin Sanomat 20.6.2012 raportoi edellä mainittuihin hankkeisiin liittyen:

”Arvosteltu vakuutusosoikeus menee remonttiin lähivuosina”

”Edellinen ministeri syyttää työmarkkinajärjestöjä”

A 10 | HELSINGIN SANOMAT

A Kotimaa

20.6.2012

Arvosteltu vakuutusosoikeus menee remonttiin lähivuosina

Oikeusministeri haluaisi antaa lisää painoarvoa potilasta hoitavan lääkärin kannalle.

Kalle Sillverberg HS

KORKEIMMAN oikeuden arvostelun kohteeksi joutuneen vakuutusosoikeuden toimintaa aiotaan muuttaa uudella lailla kuluvan hallituskauden aikana. Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (r) sanoo HS:lle, että ministeriö tarttuu asiaan syysyllä.

Vakuutusosoikeus ratkoo muun muassa työeläkkeeseen, työttömyystakuuksiin ja ammatittautilain liittyviä kysymyksiä. Ratkaisuja on tekemässä asiantuntijajäsenenä vakuutuslääkäri, joka ei tapaa asiantuntijajäseniä.

Henriksson haluaisi paremmin hyödyntää hoitavien lääkärin antamia lausuntoja.

”Pitäisi saada tavallista laulua lisää lääkäreitä, jotka ovat oikeasti tavanneet potilaita”, Henriksson sanoo. Hän ei kuitenkaan halua lupaa vakuutuslääkärijärjestelmästä.

VAKUUTUSOIKEUTTA on arvosteltu useasti. Tuoreimman kritiikin lausui korkeimman oikeuden (KKO) presidentti Pauline Koskelo (HS 18.6.). Hänen mielestään KKO joutuu liian usein oikomaan vakuutusosoikeuden ratkaisuja. Vakuutusosoikeuden ratkaisuja on päätytty viime vuosina yhä useammin oikeusasteeseen kiihtyvään tahtiin. Uusin KKO on ratkaissut tapaukset valittajan, esimerkiksi työtapahtuman uhrien, eduksi. Terveystieteen arviointia po-

perien perusteella ei ole omiaan parantamaan luottamusta järjestelmään, arvioi eduskunnan oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio lausunnoissaan vakuutusosoikeuden kehittämistä pohitteelle työryhmälle vuonna 2009. ”Erihuoltamusta lisää se, että muutoksenhakijalla ei ole mahdollisuutta saada lääkärijäsenen kannanottoa nähtäväseen.” Toisaalta Paunio ja muut muut lausujat pitivät vakuu-

Anna-Maja Henriksson

tuslääkärin tuomaa asiantuntijalausuntoa tärkeinä tuomioistuinten päätöksissä.

JO EDELLINEN hallitus pyrkii muuttaa vakuutusosoikeuden toimintaa lähivälivälillä, mutta lakiesitys raukesi julkisuuden parantamisesta vakuutusosoikeudessa on mainittu myös työeläkeläisyyden ohjelmassa.

Uuden lainmuutoksen valmistelun on Henrikssonin mukaan tarkoitus alkaa ensi

syksynä. Toistaiseksi hoiv- ja hallinto-oikeusudistukset ovat viennet oikeusministeriön viikkokokousten ajan.

HENRIKSSON vihjaa lisäksi, että lehtihaastattelu ei ole KKO:n presidentille ainoa tapa käydä keskustelua oikeusjärjestelmän kehittämistä. ”Se [kritiikki] on merkki siitä, ettei kaikki ehkä ole hyvin, mutta toisaalta Koskelolla on käytettävissään monia kanavia”, hän sanoo.

Koskelo moittii vakuutusosoikeutta

Linjaa arvostellaan liian tiukaksi. Korkein oikeus on puuttunut kymmeniin juttuihin viime vuosina.

Pauline Koskelo

RENDIEMME oikeuden presidentti Pauline Koskelo arvosteli vakuutusosoikeuden toimintaa lausunnossaan HS:lle. Hän sanoi, että KKO joutuu liian usein oikomaan vakuutusosoikeuden ratkaisuja. Hän sanoi, että KKO joutuu liian usein oikomaan vakuutusosoikeuden ratkaisuja.

Koskelo sanoi, että KKO joutuu liian usein oikomaan vakuutusosoikeuden ratkaisuja. Hän sanoi, että KKO joutuu liian usein oikomaan vakuutusosoikeuden ratkaisuja.

Koskelo sanoi, että KKO joutuu liian usein oikomaan vakuutusosoikeuden ratkaisuja. Hän sanoi, että KKO joutuu liian usein oikomaan vakuutusosoikeuden ratkaisuja.

Helsingin Sanomat kertoi vakuutusosoikeuteen kohdistuvasta arvostelusta maanantaina.

TAUSTA

Edellinen ministeri syyttää työmarkkinajärjestöjä

VIIME hallituksen yritys muuttaa vakuutusosoikeuden toimintaa tapojen epämääräisyyttä. Asia kosketus joulukuussa 2010 arvostelua lakiesitys raukesi, kun sitä ei ehditty käsitellä loppuun ennen huhtikuun 2011 vaaleja. Silloisen oikeusministerin Tuula Braxin (vtr) johdolla valmistettu esitys olisi muun

muassa leventänyt vakuutusosoikeuden päätöksentekoa ja antanut oikeudelle mahdollisuuden hakea ulkopuolinen lääkärijärjestö juttua ratkottavaksi.

UUDISTUS olisi vähentänyt työmarkkinajärjestöjen nimeäminen asiantuntijoiden käyttöä. Eduskunnassa perustuslakiva-

likunta ei ehtinyt antaa siltä pyydettyä lausuntoa.

Valiokunta viime vaalikaudella johtanut Kimmo Sasi (kok) viertänyt syyn oikeusministeriön niskalle, esitkiesi tui ilikaa ja liian myöhään. Niistä valittiin tärkeimmät, ja loput jätettiin raukamaan. Brax ei sellyttä hyväksy. Hän

viittaa keskeisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kantoihin: osittain EK ja SAT vastustivat lausunnoissaan esityksen keskeisiä osia, kuten oikeuden mahdollisuutta pyytää lääkärintuomaria.

”Tällä oli merkitystä siihen, ettei asia edennyt eduskunnassa”, Brax sanoo. Kalle Sillverberg

”Koskelo moittii vakuutusosoikeutta” – Helsingin Sanomat 18.6.2012

Korkein oikeus on puuttunut kymmeniin juttuihin viime vuosina

II Edelliseen lausuntokierrokseen 2008 - 2010 liittyvät kannanotot

Kertaamme ja nostamme edelliseltä lausuntokierrokselta toteutumatta jääneitä avainasioita, joita pidämme tärkeinä perustuslain, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja EU-normiston mukaisten perusoikeuksien toteutumiseksi vakuutusosoikeudessa.

”KAHDEN LÄÄKÄRIN LOUKKU” – LAKIPAKETTI PURETTAVA VÄLITTÖMÄSTI

Vuosina 2003 - 2007 voimaan saatetun ”kahden lääkärin loukku” – nimellä tunnettu lakipaketti on purettava; perustuslakimme, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja EU-normiston vastaisena.

Kyseisten hallituksen esityksen lisäksi on tarkastettava kaikkien muidenkin lakisääteisen vakuutus- ja sosiaaliturvan lakikohdat, joihin vastaavankaltaiset muutokset on myös tehty. Ilman näitä todellisia parannuksia vakuutusyhtiöiden perusteettomasti hankkima ja täysin yliverlainen sekä perustuslain vastainen asema säilyy. Aina vakuutusosoikeuteen asti.

Jotta voitaisiin puhua todellisista parannuksista myös vakuutusosoikeuslakiin, niin ensin on toteutettava kahden lääkärin loukku – nimellä tunnetun lakipaketin purkaminen.

Lainaamme seuraavat kohdat [Oikeutta vakuutetuille \(Oiva\) ry:n 10.2.2014 lausunnosta](#) tapaturma- ja ammattitautilain uudistukseen TAU eli STM 114:00/2009. Jonka numeroiduin Oiva (Oikeutta vakuutetuille) – kohdin esitellään seuraavaksi.

Lainaus alkaa.

Oiva 1 – (liittyy myös TAU lakiluonnos 16 luku – Vakuutuslaitosta koskevat menettelysäännökset korvausasiassa ja 29 luku - muutoksenhaku)

HE 62/2004 – Hallituksen esitys laiksi tapaturmavakuutuslain 17 ja 41 d §:n muuttamisesta aiheutti muun muassa sen, että vakuutuslääkärien rikosoikeudellinen vastuu poistettiin ja vakuutuslääkäri voi hylätä hoitavan lääkärin lausunnossa esittämät objektiiviset löydökset lyhimmillään sanalla ”ei”. Siksi vakuutuslääkärille on palautettava rikosoikeudellinen vastuu lausunnoistaan hoitavien lääkärin tapaan. Seuraava muutos voidaan tehdä nykyiseen tapaturmalakiin pika-asetuksella.

Vaadimme korjausta uuden tapaturma- ja ammattitautilain lakiluonnoksen kohtaan - **121 § Korvausasiaan käsittelyyn osallistuva lääkäriasiantuntija** - seuraavan sisältöisen lisäyksen:

Vakuutuslääkäri on velvollinen perustelemaan lausuntonsa objektiivisesti. Vakuutuslääkärin on vakuutettava antamansa tiedot omatuntonsa ja kunniansa kautta oikeiksi.

Oiva 2 – (liittyy myös TAU lakiluonnos 29 luku - muutoksenhaku)

HE 47/2005 (HE 155/2003) – Hallituksen esitys toimeentuloturvan muutoksenhakua

koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE 155/2003 vp) täydentämisestä aiheutti sen, että tapaturma-asiain muutoksenhakulautakunnan lääkärijäsenenä voi toimia vain toisen tuomioistuinkäsittelyn osapuolen eli vakuutusyhtiön kouluttama vakuutuslääkäri.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan koskevaan lakiin (681/2005, 53§), pika-asetuksella on tehtävä lakimuutos, jossa määritellään tarkasti seuraavat asiat:

Muutoksenhakulautakunnan lääkärijäsenenä voi toimia vain puolueeton ja vakuutusalan sidonnaisuuksista vapaa lääkärijäsen, lääkärijäsenenä ei voi täten toimia vakuutuslääkäri.

Lääkärijäsen irrotetaan oikeuden kokoonpanosta jotta lautakunta näyttäisi puolueettomalta. Vakuutuslääkäri antaa jatkossa samalla tavalla kuin toisenkin osapuolen todistajana toimiva lääkärijäsen todistuksensa oikeuden edessä. Tällöin puolueettoman lautakunnan tehtäväksi jää ratkaista asia sille esitetyn näytön perusteella kuten käräjäoikeuksissa tapahtuu. Olennaista on, että jatkossa myös vakuutuslääkäri veloitetaan kaikissa yhteyksissä perustelemaan kantansa ja vakuuttamaan antamansa tiedot omatuntonsa ja kunniansa kautta oikeaksi.

Oiva 3 - TAU lakiluonnos (29 luku - muutoksenhaku)

HE 91/2006 – Hallituksen esitys työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta aiheutti sen, että työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lääkärijäsenenä voi toimia vain toisen tuomioistuinkäsittelyn osapuolen eli työeläkeyhtiön tai – laitoksen kouluttama vakuutuslääkäri.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan koskevaan lakiin (677/2005, 2§), pika-asetuksella tehtävä lakimuutos, jossa määritellään tarkasti seuraavat asiat:

Muutoksenhakulautakunnan lääkärijäsenenä voi toimia vain puolueeton ja vakuutusalan sidonnaisuuksista vapaa lääkärijäsen, lääkärijäsenenä ei voi täten toimia vakuutuslääkäri.

Lääkärijäsen irrotetaan oikeuden kokoonpanosta jotta lautakunta näyttäisi puolueettomalta. Vakuutuslääkäri antaa jatkossa samalla tavalla kuin toisenkin osapuolen todistajana toimiva lääkärijäsen todistuksensa lautakunnan edessä. Tällöin puolueettoman lautakunnan tehtäväksi jää ratkaista asia sille esitetyn näytön perusteella kuten käräjäoikeuksissa tapahtuu. Olennaista on, että jatkossa myös vakuutuslääkäri veloitetaan kaikissa yhteyksissä perustelemaan kantansa ja vakuuttamaan antamansa tiedot omatuntonsa ja kunniansa kautta oikeaksi.

Oiva 4 - TAU lakiluonnos (29 luku - muutoksenhaku)

Lakimuutos HE 12/2006 – Hallituksen esitys laiksi oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi koskee mm. koko vakuutusosoikeudellista erityistuomioistuinjärjestelmää. Se aiheutti sen, että vakuutuslääkärijäsenen lausumat (perustelut) ovat 80 vuotta päätöksen antamisesta

salaisia myös asianomaiselta itseltään. Tämä on avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta korostavassa yhteiskunnassa hämmästyttävää, sillä valtaosassa vakuutusasioista pääpaino on lääketieteellisten seikkojen selvittelyssä ja vakuutusoikeudellinen tuomioistuinkäsittely tapahtuu suljetusti ja kirjallisesti.

Vakuutus-alalle äärimmäisen myötämielisen ja potilasvastaisen lakimuutoksen ansiosta vakuutusyhtiön asiakas ei tiedä yhtiön päätöksestä valittaessaan edes sitä, mihin yksilöityihin asiakirjoihin tuomioistuinkäsittely on vakuutusoikeudellisessa erityistuomioistuinjärjestelmässä perustunut. Tämä aiheuttaa sen, että potilaalla ei ole mahdollisuutta tehokkaaseen ja puolueettomaan oikeudenkäyntiin tai muutoksenhakuun kun asian kannalta keskeisin asia on häneltä salattu.

Lakiin (381/2007, 5 luku, Hallintotuomioistuimen ratkaisu 15§) oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi tarvittava, pika-asetuksilla tehtävä, lakimuutos:

Suljetusti ja kirjallisesti tapahtuneen tuomioistuinkäsittelyn lääkärijäsenen lausumat ovat asianomaisjulkisia.

Lainaus päättyy.

OIKEUSTURVA-YHTEISÖN VUOSIEN 2008 -2010 LAUSUNNOT

Nostamme uudelleen esiin seuraavia asioita, jotka ovat jääneet mielestämme oikeusministeriöltä ja laillisuusvalvojilta huomioimatta; muun muassa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumisessa vakuutusoikeudessa:

1. LÄÄKÄRIJÄSEN TOIMIMAAN VAIN VALAN VANNONEENA ASiantuntijana JA VALITUKSEN ALAISEN ASIAN LÄÄKETIETEELLISEN ALUEEN TUNTEVANA ERIKOISLÄÄKÄRINÄ

Vakuutusoikeudesta lankeava lääketieteellinen asiantuntemus ei näy tällä hetkellä millään tavalla valittajaan päin.

Suppean selvityksen ”Oikeusturvan toteutuminen vakuutusoikeudessa” oikeusministeriölle on vuonna 2003 tehnyt oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin.

Sakslinin selvityksen sivulla 20 kerrotaan, että **valtaosassa vakuutusoikeuden ratkaisuista keskeinen kysymys on lääketieteellinen.**

Selvityksen sivulla 21 kerrotaan, että asianosaisella ei kuitenkaan ole mahdollisuutta varmistua siitä, mitä kaikkea on selvitetty ja millä perusteella lääkäri on päätenyt arvioonsa, jos nämä seikat eivät näy päätöksen perusteluissa.

Nykyisin lääkärijäsen merkitsee kantansa käsittelymuistioon, joka kuuluu

neuvottelusalaisuuden piiriin. Merkintä saattaa olla hyvin lyhyt, lyhimmillään muotoa kyllä tai ei tai vain muutama lausetta.

Helsingin Sanomat kirjoitti tästä ongelmakohdasta artikkelissaan 28.1.2004, jossa asianajaja Markku Fredman kertoi seuraavaa:

Fredman muistuttaa, että joulukuussa mietintönsä luovuttanut tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea on puuttunut sekä asiantuntijalääkäreiden käyttöön vakuutusosoikeudessa että päätösten perustelemiseen. Myös Fredman oli komitean jäsen.

Komitea esitti, että vakuutusosoikeudessa pitäisi luopua asiantuntijalääkäreiden kuulumisesta kokoonpanoon.

"Vakuutusosoikeuden asiantuntijalääkäreiden mielipiteet ja selvitykset ovat salaisia, sillä ne kuuluvat tuomareiden neuvottelusalaisuuden piiriin", Fredman huomauttaa.

Komitean mielestä pitäisi luoda järjestelmä, jossa ammattituomarit pyytävät tarvittavat lausunnot asiantuntijoilta ja asianosaisilla on mahdollisuus kommentoida niitä. Vaihtoehtoisesti asiantuntijoita voitaisiin kuulla todistajina.

Vakuutusosoikeuden lääketieteellistä ratkaisua koskevat seikat tulee olla aina asianomaisjulkisia.

Vakuutuslääketieteen asema vastaamaan sen todellista luonnetta. Puolueettomien asiantuntijoiden mukaan kyseessä on sellaisen lääketieteen muoto, joka ei perustu tieteellisen tutkimuksen pohjalta hankittuun faktaan.

Kyseessä on lääketieteen muoto, joka perustuu väittämiin. Vakuutuslääketiede on siten paramedisiinaa eli uskomuslääketiedettä.

2. VALITUKSEN KÄSITTELYLLE MAKSIMIAIKA

Omien kokemustemme mukaan valitusasian käsittelyyn vakuutusosoikeudessa menee tällä hetkellä keskimäärin 12–24 kuukautta.

Jatkossa toteutuva aika vakuutusosoikeuden valituskäsittelyille pitää olla maksimissaan 6 kuukautta.

Mikäli esittämämme kokonaisvaltainen toimintapaketti tietotekniikan suhteen toteutetaan, niin valitusten käsittelyaika pystytään puristamaan 3 kuukauteen!

3. TODELLISEN TYÖMARKKINATILANTEEN KARTOITUS

Tehdään lailla pakolliseksi vakuutusosoikeudelle ja sen alaisille lautakunnille pyytää valittajan omalta työvoimatoimistolta ja omalta ammattiliitolta kirjallinen lausunto valittajan työllistymismahdollisuuksista vajaakuntoisena lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Kolmikannan mukaiset työmarkkinajärjestöjen edustajat ovat tietojemme mukaan usein mukana erityistuumioistuimissa nimenomaan lakiasia-asiiantuntijoina. Ei niinkään nykyisin vallitsevien koventuneiden työelämän vaatimusten asiiantuntijoina.

Helsingin Sanomat kirjoitti asiasta 10.11.06:

"Vammaiset ovat viimeisellä sijalla, kun työnantajat rekrytoivat väkeä, työministeriön tutkimus totesi alkuvuonna. 65 prosenttia vastanneista yksityisistä palveluyrityksistä kertoi vaikeuksista saada pätevää työväkeä, mutta vain 2–4 prosenttia oli valinnut vammaisen tai vajaakuntoisen työntekijän."

"Noin 700 000 suomalaista saa ansiotuloista invalidivähennyksen, eli heillä on vähintään 30 prosentin invaliditeetti. Työikäisiä heistä on noin 400 000. Suuri osa heistä on työkyvyttömiä alkuperäiseen ammattiinsa."

Lainaamme vielä perusteluiksi **STM:n kansliapäällikön Markku Lehdon kommentti, joka on lausunnosta 3.6.2004 työministeriölle:**

"Lisäksi pelkkä työnantajalle maksettava tuki ei vielä useinkaan auta henkilöä palaamaan työelämään, vaan kokemus on osoittanut, että vajaakuntoiset työntekijät usein tarvitsevat muuta tukea voidakseen jatkaa työelämässä tai päästäkseen sinne takaisin."

Kyseinen lausunto liittyi vammaisten ja vajaakuntoisten työllistämistukijärjestelmän kehittämishankkeeseen.

4. NYKYAIKAINEN ASIAKIRJOJEN KÄSITTELY JA ARKISTOINTI

Myös vakuutusosoikeuteen ja sen alaisiin lautakuntiin on saatava nopeasti käyttöön sähköinen asiakirjojen käsittely, siirto ja arkistointi vakuutusyhtiöiden tapaan.

Paperilla olevat tiedot tallennetaan jatkossa myös vakuutusosoikeudessa ja sen alaisissa lautakunnissa kuvamuodossa tietokoneelle tehokkailla asiakirjaskannereilla, jonka jälkeen valittaja voisi esimerkiksi pankki- sekä sotu-tunnuksellaan käydä tutustumassa oman tapauksensa asiakirjamassaan vakuutusosoikeudessa tai sen alaisissa lautakunnissa myös etäyhteyden kautta.

Toki myös näin toimien omassa vahinkovakuutus- tai eläkeyhtiössään.

Uudesta järjestelmästä näkee myös itse valittaja, ketkä henkilöt ovat asiakirjoihin tutustuneet.

Henkilön suhde ja status asiankäsittelyyn selviävät myös klikkaamalla. Toisella klikkauksella avautuu tarvittaessa sähkökytkentäkaavio henkilön sidonnaisuuksiin ja kytkentöihin vakuutusosalalla.

Mikäli sama järjestely ulotetaan myös ensimmäisen asteen lautakuntiin, niin hyödyt kokonaisuuden kannalta ovat mielestämme kiistattomat.

Etenkin lakien takaamien ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen suhteen.

5. ASIANOSAISJULKISTEN ASIAKIRJOJEN SIVUNUMEROINTI KUNTOON

Erityistuomioistuimen päätöksen sekä käsittelijä-/esittelymuistioden sivujen numerointi tyyliin 1 (3), 2 (3) ja 3 (3) pakolliseksi. Suluissa oleva numero kertoisi sivujen kokonaismäärän.

Sivunumeroinnissa vakuutusosoikeudessa oli käytössä päätöksessä ja käsittelijämuistiossa vain 1,2,3 jne. ilman mainintaa sivujen kokonaismäärästä ja esittelymuistioissa ei ollut sivunumerointia ollenkaan.

6. TALLENNE TUOMIOISTUIN KÄSITTELYN TAPAHTUMISESTA PAKOLLISEKSI

Koska valtaosa vakuutusosoikeuden asian käsittelyistä on jatkossakin kirjallisia, niin nykYTEKNIikka antaa mahdollisuuden virtuaaliseen avoimuuteen asianomaiselle päin.

Ellei sitten siirrytä näissä vakuutusosoikeuden käsittelemissä valituksissa kokonaan käräjäoikeusmenettelyyn. Esimerkiksi valittajan loppuelämää koskevissa eläkeasioissa.

Siirtymäajalle pakollinen audiovisuaalinen kuva- ja äänitallenne tulisi päätöksen liitteeksi ja todisteeksi siitä, että asia on todella käsitelty vakuutusosoikeuden istunnossa.

Nyt itse kukin saa omista asiapapereistaan sen kuvan, että yhdessä istunnossa nuijitaan tukkutoimituksena vain esittelijän kulloinkin etukäteen kehittämä kanta. Joka taas on valtaosin alemman tuomioistuimen kanta, joka taas on valtaosin sama kuin vakuutusyhtiön kanta.

Kyseessä on niin kutsuttu liitepäätösmenettely, jonka eduskunnan apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio katsoi lakiemme vastaiseksi päätöksessään 31.12.1996 Dnro 489/2/96.

Vaihtoehtoisesti voidaan kukin vakuutusosoikeuden käsittelemä valituksen tuomioistuinkäsittely äänittää ja purkaa tekstimuotoon päätösasiakirjojen liitteeksi.

7. YKSILÖITY ASIAKIRJALUETTELO KÄRÄJÄ- JA HOVIOIKEUKSIEN TAPAA

Tiedot vakuutusoikeuden päätösten taustalla olevista yksilöidyistä asiakirjoista puuttuvat tällä hetkellä kokonaan.

Eli vakuutusoikeuteen ja sen alaisiin lautakuntiin pakolliseksi henkilökohtainen sekä aikajärjestykseen perustuva kattava koontiluettelo yksilöidyistä asiakirjoista mihin kunkin asian valituskäsittely ja päätös perustuvat erityistuomioistuimessa.

Käräjä- ja hovioikeuksista löytyy tietojemme mukaan valmiiksi kopioitavissa oleva toimintamalli tähän ongelmaan.

8. LAADUN TARKKAILU JOKAPÄIVÄISEKSI TOIMINNAKSI VAKUUTUSOIKEUDESSA JA ENSIMMÄISEN ASTEEN LAUTAKUNNISSA

Määrätään lailla kaikille vakuutusoikeuden ja sen alaisten lautakuntien päätöksille ulkopuolinen täysipäiväinen ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen laillisuusvalvoja.

Puolueeton laillisuusvalvoja vakuuttaa kunniansa ja omantuntonsa kautta kunkin vakuutusoikeuden päätöksen voimassa olevien lakien ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Suomelle antamien langettamien ennakkopäätösten vaatimien muutosten mukaan tehdyiksi.

Tarvittaessa henkilöitä palkataan lisää 10-50 kappaletta, jotta pitkään jatkuneet ihmisoikeuksien ja oikeusturvan loukkaukset saadaan kitkettyä pois erityistuomioistuinjärjestelmästä.

9. PERUSTUSLAIN TOTEUTUMINEN KÄYTÄNTÖÖN ERITYISTUOMIOISTUIMISSA

Perustuslain 21 §:n 2 momentin on katsottu edellyttävän, että päätöksen perusteluissa on ilmoitettava, mihin seikkoihin ja oikeudelliseen päättelyyn ratkaisu perustuu.

Päätöksestä on selostettava, millä perusteella riittävä seikka on tullut näytetyksi tai jäänyt näyttämättä. Jos näyttö on perustunut asiakirjoihin, tulee yksilöidä, mistä asiakirjasta seikka käy ilmi.

Yleisluontoinen viittaus asiakirjoihin ei ole riittävä.

21 §

Oikeusturva

Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

YHTEENVETO

Tämän 10-portaisen toimintamallin kautta kansalaisilla on viimeinkin mahdollista saada vakuutusoikeuden ja ensimmäisen asteen lautakuntien päätöksiin tosiasiallisia perusteluita, jotka puuttuvat tällä hetkellä mielestämme päätöksistä kokonaan.

Annamme tästä esityksestä ja toimialaamme liittyvistä asioista mielellämme lisätietoja.

Annoimme 13.6.2008 tapaamisen yhteydessä oikeusministeriön ylijohtaja Kari Kiesiläiselle [”Lakisääteinen vakuutusturva ja sen mustat aukot” – tietopaketin](#), jossa vakuutusoikeudenkin osalta tiedossa olevia epäkohtia on käsitelty kattavammin.

* * * * *

Lähdemateriaalia edelliseen 10 – portaan ratkaisumalliin:

Oikeusministeriö - Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen - 24/2010

Lausuntotiivistelmä – Mietintöjä ja lausuntoja

Oikeusturvan toteutuminen vakuutusoikeudessa

9. PÄÄTÖSTEN PERUSTELEMINE

13. LÄÄKETIETEELLISTEN SEIKKOJEN ARVIOINTI

Oikeusministeriö - Lausuntoja ja selvityksiä 2003:21, Maija Sakslin

*** vuonna 2014 Maija Sakslin toimii eduskunnan apulaisoikeusasiamiehenä.**

2003:3 Tuomioistuinelaitoksen kehittämiskomitean mietintö

X TUOMIOISTUINORGANISAATIO – ASIAINTUNTIJAJÄSENET

Lausunnot toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietinnöstä ja vakuutusoikeustyöryhmän ehdotuksesta.

Lausuntoja ja selvityksiä 2002:3

OMKM 2001:9 Komiteanmietintö (PDF-tiedosto, 314 s. 820 kt)

Toimeentuloturvan muutoksenhaku

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies 31.12.1996 Dnrot 2675/2/96 ja 489/2/9

Kielteisten työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä koskevien päätösten perustelut. **Niin kutsuttu vakuutusoikeuden liitepäätösmenettely on lakiemme vastainen.**

- kyseinen liitepäätösmenettely edelleen käytössä vakuutusoikeudessa (syksy 2013).

III Lakiluonnokseen 10.3.2014 kohdistuvat kannanotot

Entistä tärkeämpää vakuutusosoikeutta koskevassa julkisessa keskustelussa, on mielestämme, tuoda esiin se, että milloin vakuutusosoikeuden eläkeasioista ja hylkäävissä päätöksissä puhutaan:

- * lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta – työtapaturmat ja ammattitaudit
- * lakisääteisestä liikennevakuutuksesta – liikennevahingot
- * lakisääteisestä työeläkevakuutuksesta – ennenaikainen työkyvyttömyys
- * lakisääteisestä potilasvakuutuksesta – potilasvahingot
- * lakisääteisestä lääkevahinkovakuutuksesta – lääkevahingot
- * vapaaehtoisesta vakuutusturvasta – esimerkiksi matkavakuutus, sairauskuluvakuutus, tapaturmavakuutus jne.

Kokonaisuuden avaamisessa ja epäkohtien paikallistamisessa sekä perustuslain vastaisuuksien tunnistamisessa että tunnustamisessa on edettävä pikaisesti tai saatettava asiakokonaisuuden ratkaiseminen Euroopan unionin ratkaistavaksi. Perusteena, vakuutusalan läpikotoisin tuntevalle EU - toimijalle ovat nämä laillisuusvalvojien päätökset:

1. Eduskunnan oikeusasiamies Riitta-Leena Paunioin päätös dnro 2708/4/04. Koskien suullisen käsittelyn järjestämistä vakuutusosoikeudessa on jäänyt toteutumatta.

2. Riitta-Leena Paunioin apulaisoikeusasiamiehenä toimiessaan antamassa päätöksessä dnro 489/2/96, hänen lainsäädäntömme vastaiseksi katsomansa, liitepäätösmenettely on edelleen vakuutusosoikeudellisessa tuomioistuinjärjestelmässä täysimääräisessä käytössä.

3. Kelan tutkijana toimineen, Maija Sakslinin (nykyinen eduskunnanapulaisoikeusasiamies), vuonna 2003 vakuutusosoikeutta koskevassa selvityksessä esiintuomat epäkohdat ovat edelleen vuonna 2014 voimissaan vakuutusosoikeudessa ja sen alaisissa lautakunnissa.

4. Myös Riitta-Leena Paunioin apulaisoikeusasiamiehenä toimiessaan antama päätös 1124/2/99 sosiaali- ja terveysministeriölle on parannusten kohdalta jäänyt toteutumatta. Tuo päätös koski nk. asiantuntijalääkäreiden puolueettomuutta.

5. Oikeuskanslerin antama päätös 496/1/05 lääkärijäsenten ja lääkäriasiantuntijoiden riippumattomuutta koskien on jäänyt toteutumatta.

YHTEENVETO VUODEN 2008 – 2010 LAUSUNTOIHIN

Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki (Velpo) r.y toteaa totesi edellisessä lausunnossaan (4.10.2010), koskien tuolloin viimeistelyssä olleeseen hallituksen esitykseen vakuutusosoikeuslain muuttamiseksi muun muassa seuraavaa:

- potilaiden elämän loppuun asti vaikuttavissa vakuutusoikeuden tuomioistuinkäsittelyissä suullisten kuulemisten määrää vakuutusoikeudessa ei olla lisäämässä. Esimerkkeinä otamme tapaturma- ja työkyvyttömyyseläkkeet sekä liikennevakuutuksen perusteella tapahtuvat potilaan loppuelämää koskevat korvaukset.
- tuomioistuinkäsittelyn päätöksen perustana olevia asiakirjoja ei tulla vakuutusoikeudessa edelleenkään yksilöimään.
- ratkaisukokoonpanoja keventämällä nopeutetaan ja lisätään tosiasiallisesti ilman perusteluita olevien hylkäävien päätösten antamista. Vertaa esimerkki nro 2.
- potilaiden todellisia mahdollisuuksia sijoittua työmarkkinoille ei edelleenkään tulla selvittämään yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa.

Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry:n mielestä jo pitkään tiedossa olleisiin selkeisiin oikeudellisiin ja lakien vastaisiin menettelyihin vakuutusoikeudessa ei ole otettu tässä hallituksen esityksessä vakuutusoikeuslain muuttamiseksi riittävästi kantaa. Otamme seuraavaksi kaksi konkreettista esimerkkiä.

Lisätiedot näihin kahteen esimerkkiin avoimen internetin hakukoneilta hakusanoilla:

**avoin muistio vakuutusoikeudesta
paperilääkärien armoilla
vakuutuslääketieteellinen arvio**

1. Oikeusturvan toteutuminen vakuutusoikeudessa

9. PÄÄTÖSTEN PERUSTELEMINEN

13. LÄÄKETIETEELLISTEN SEIKKOJEN ARVIOINTI

Lausuntoja ja selvityksiä 2003:21, Maija Sakslin

Nykyisin eduskunnan apulaisoikeusasiamiehenä toimivan; silloisen Kelan tutkijana toimineen, Maija Sakslin tekemät huomiot vuonna 2003 vakuutusoikeudessa vallitsevista lainvastaisuuksista on jätetty tässäkin hallituksen esityksessä vakuutusoikeuslain muuttamiseksi huomioimatta.

Suppean selvityksen ”**Oikeusturvan toteutuminen vakuutusoikeudessa**” oikeusministeriölle on vuonna 2003 tehnyt oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin.

Sakslinin selvityksen sivulla 20 kerrotaan, että valtaosassa vakuutusoikeuden ratkaisuista keskeinen kysymys on lääketieteellinen.

Selvityksen sivulla 21 kerrotaan, että asianosaisella ei kuitenkaan ole mahdollisuutta varmistua siitä, mitä kaikkea vakuutusoikeudessa lääketieteellisesti on selvitetty ja millä perusteella lääkäri on päätenyt arvioonsa, jos nämä seikat eivät näy päätöksen perusteluissa.

Nykyisin lääkärijäsen merkitsee kantansa käsittelymuistioon, joka kuuluu neuvottelusalaisuuden piiriin. Merkintä saattaa olla hyvin lyhyt, lyhimmillään muotoa kyllä tai ei tai vain muutama lausetta.

- Pidämme siksi erittäin tärkeänä täydellisen asiakirjaerittelyn tuomista kaikkiin vakuutusosoikeuden päätöksiin. Näin toimien potilaalla tulee olemaan selkeä käsitys tuomioistuinkäsittelyn päätöksen perusteena olleista asiakirjoista.
- Menettely voidaan ottaa mielestämme heti käyttöön vakuutusosoikeudessa, sillä vakuutusasioiden ylimpänä oikeusasteena vakuutusosoikeus omaa erittäin laajan harkintavallan, joka mahdollistaa näin perustellun toimintatavan muutoksen heti.

2. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies 31.12.1996 Dnrot 2675/2/96 ja 489/2/9

(Kielteisten työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä koskevien päätösten perustelut)

Miksi potilaat pakotetaan valittamaan?

Vakuutusosoikeuteen ulottuva valitusketju saa valtaosin alkunsa siitä, että esimerkiksi vahinkovakuutusyhtiö antaa hylkäävän päätöksen ilman tosiasiallisia perusteluita.

Potilaan selvittäessä hylkäävän päätöksen perusteluita, niin häntä kehoitetaan valittamaan päätöksestä edelleen. Potilas pyytää kopiot asianomaisjulkisista papereistaan.

Tärkeimpänä niistä kaikki yhtiön käsittelijä- ja lääkärikansiomerkinnot, jotka ovat aina asianomaisjulkisia.

Potilas valittaa neuvojen mukaan; tässä tapauksessa tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan; joka antaa hylkäävän päätöksen ilman tosiasiallisia perusteluita.

Potilaan selvittäessä hylkäävän päätöksen perusteluita, niin häntä kehoitetaan valittamaan edelleen päätöksestä. Potilas pyytää kopiot asianomaisjulkisista papereistaan.

Potilas valittaa; tässä tapauksessa vakuutusosoikeuteen; joka antaa hylkäävän päätöksen ilman tosiasiallisia perusteluita.

Näin itse kukin potilas saa omista asiapapereistaan sen kuvan, että yhdessä istunnossa nuijitaan tukkutoimituksena vain esittelijän kulloinkin etukäteen kehittämä kanta. Joka taas on valtaosin alemman tuomioistuimen kanta, joka taas on valtaosin sama kuin vakuutusyhtiön kanta.

Kyseessä on niin kutsuttu liitepäätösmenettely, jonka eduskunnan apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio katsoi muun muassa vakuutusosoikeudessa lakiemme vastaiseksi päätöksessään 31.12.1996 Dnro 489/2/96.

Tuorein Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry:n tietoon tullut lakiemme

vastainen liitepäättösmenettely on syyskuulta 2013. Ajantasaisia lääkärintlausuntoja potilaan tilanteesta ei oltu tälläkään kertaa huomioitu prosessissa millään tavalla.

Vakuutuslääkärien poisjättämisestä ratkaisukokoonpanoista:

Kannatamme omalta osaltamme eniten Hollannin mallia (Suomeen sovellettuna) vakuutuslääkäreiden pois jättämisestä vakuutusoikeudessa tapahtuvasta tuomioistuinkäsittelystä.

Kunhan vakuutusoikeuden käyttämien asiantuntijalääkäreiden sidonnaisuuksista on selvitetty luotettavasti ainakin seuraavat tekijät:

- pää- ja sivutoimet Suomessa ja/tai ulkomailla
- osakeomistukset; myös puolison, lasten ja/tai elämäkumppanin sekä lähisukulaisten
- mahdolliset osuudet/osakkuudet firmoista, joilla alliansseja vakuutusyhtiöiden kanssa Suomessa ja/tai ulkomailla
- mikään edellä mainituista ei saa johtaa finanssialaan sidoksissa oleviin tahoihin

Vakuutusoikeuden tilastointitapaa kehitettävä

Vakuutusoikeuden tilastointitapaa ehdotetaan muutettavaksi lainsäädännöllä seuraavasti:

- tilastot julkaistava kaikille avoimesti myös yhtiöittäin
- ilmoitettava siten myös hylkäysprosentit yhtiöittäin
- hylkäävien ja muutettujen päätösten määrät yhtiöittäin sekä arvo euroissa

Vakuutusoikeuden henkilökunnan sidonnaisuudet ilmoitettava

Vakuutusoikeudessa työskentelevien henkilöiden (pää- tai sivutoimiset) kaikki sidonnaisuudet vakuutusyhtiöihin päin on ilmoitettava vuosittain.

Osakkeenomistukset kaikkiin finanssialan yrityksiin on kiellettävä lailla, niin vakuutusoikeuden palveluksessa pää- tai sivutoimisesti työskenteleviltä sekä heidän lähipiiriltään. Kielto koskee suoraa omistusta tai mahdollisten välikäsiä kautta toimimista.

Yhteenvetona ja jatkotoimenpiteinä:

Pidämme lakien takaamien ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen kannalta erityisen tärkeinä sitä, että tämän vakuutusoikeuden toimintaan kehittävän työryhmän käyttöön potilas- ja kansalaisjärjestöjen antamien lausuntojen pohjalta koostetaan peruspohja sitä varten, että koko vakuutusoikeudellinen tuomioistuinjärjestelmä saadaan viimeinkin täyttämään perustuslain, EU - normiston, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen velvoitteet.

VAKUUTUSOIKEUSLAKILUONNOS 10.3.2014

Sitten vielä ennen siirtymistä; varsinaiseen 10.3.2014 vakuutusoikeuslakiluonnoksen mukaiseen kommentointiin, niin nostamme esiin seuraavia yleisiä parannuksen kohteita

vakuutusoikeuden toiminnassa.

PROSESSIKUVAUKSET

Vakuutusoikeuden toiminnan ymmärtämiseksi tarvitaan mielestämme kaavioin ja tekstiselostein varustetut tietopaketit vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- * miten asiapaperit kiertävät vakuutusoikeudessa kussakin valitustapauksessa?
- * miten asiapaperit lukeneet ja niitä kommentoineet kokoontuvat fyysisesti?
- * miten eriävä mielipide kirjataan ja käsitellään?

TILASTOINTI

Vakuutusoikeuden tilastot pitää saattaa vakuutusoikeuslakiin perustuvana antamaan tiedot kaikista päätöksistä yhtiöittäin ja etuuslaitoksittain. Tämä tarve korostuu entistä enemmän, jos vakuutusoikeuden ratkaisuissa siirrytään kevennettyihin kokoonpanoihin ja nopeutettuihin päätösratkaisuihin.

ENNAKKOPÄÄTÖKSET

Vakuutusoikeuslakiin perustuvana keskitettyyn ja helposti löytyvään paikkaan kaikki vakuutusoikeutta koskevat päätökset korkeimmasta oikeudesta, korkeimmasta hallinto-oikeudesta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimesta. Myös hylkäävät päätökset perusteluineen.

Samoin kuin lyhyet kuvaukset, mitä konkreettisia parannuksia vakuutusoikeus on niiden pohjalta tehnyt. Takautuvasti 25 vuoden ajalta.

TAKAUTUVUUS

Hylkääviä päätöksiä on tehty lukuisia ilman, että tosiasiallisia perusteluita vakuutusoikeudessa olisi esitetty ja tehdyt päätökset ovat olleet vastoin asiassa esitettyä lääketieteellistä näyttöä. Vakuutusoikeuslakiin tuleekin kirjata, että päätökset ovat näissä tapauksissa saatettavissa takautuvasti uudelleen käsittelyyn 80 vuoden ajan käräjäoikeudessa.

SIDONNAISUUDET

Vakuutusoikeuslakiin kirjattava sidonnaisuuksien avaaminen edellyttää myös virkamieslain 8 a § kohdan muuttamista. Eri tyyppisille omistuksille ja niiden ilmoittamiselle tulee säätää 10 vuoden viiveaika.

ASIANOMAISJULKISUUS

Kirjallisesti ja suljetusti toimivan vakuutusoikeuskäsittelyn pohjalta, kun päätöksen pääpaino on ollut lääketieteellisten seikkojen selvittelyssä, niin kaikki vakuutusoikeuden lääkärijäsenten, varajäsenten tai asiantuntijalääkäreiden, myös ulkopuolisten asiantuntijoiden lausumat ovat aina asianomaisjulkisia. Takautuvasti 80 vuoden ajan.

KÄSITTELYAJAT

Esimerkiksi korkeimmasta oikeudesta palautuville jutuille vakuutusoikeuslakiin säädettyinä

maksimikäsittelyaika vakuutusoikeudessa kolme (3) kuukautta.

VAKUUTUSOIKEUSLAIN MUUTTAMISEHDOTUS 10.3.2014

Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry (Velpo ry) katsoo, ettei lakiesitys ei ole ehdotetussa muodossaan toteuttamiskelpoinen. Siinä jätetään valtaosin kaikki edellä nostamme epäkohdat ja perustuslainkin vastaisuudet huomioimatta. Kommentoimme kohteliaimmin yksittäisiä vakuutusoikeuslain-muutosesityksiä seuraavaksi erikseen.

Haluamme ensinnäkin kiinnittää huomiota siihen, että käsityksemme mukaan tämä vakuutusoikeuslakiesitys on valmisteltu käytännössä pikaisena virkamiestyönä yhdessä vakuutusoikeuden edustajien kanssa. Lakiesitys olisi siten, mielestämme, edellyttänyt laajapohjaisempaa ja avoimempaa valmistelua.

Suppea lakiesitys pitää sisällään erittäin merkittäviä periaatteellisia kysymyksiä, jotka tulee kuitenkin ensin saattaa julkiseen keskusteluun.

Huoltamme herättäneet ongelmakohdat liittyvät, tässä lakiesityksessä, ennen kaikkea tuomioistuimen kokoonpanoon ja asiantuntijoiden käyttöön.

Oikeusministeriö ehdottaa esimerkiksi, että suuri osa niin sanotuista lääketieteellisistä asioista voitaisiin ratkaista yhden tuomarin ja lääkärin kokoonpanossa. Tämä olisi iso muutos vuosikymmenten käytäntöön, jossa myös niin sanotut ulkopuoliset maallikkojäsenet ovat osallistuneet näiden juttujen käsittelyyn. Kovin kritisointi kohdistuu vakuutusoikeuden toiminnassa juuri lääketieteellisiä seikkoja sisältävien asioiden hylkääviin päätöksiin ja niistä annettuihin vajavaisiin perusteluihin, jotka ovat olleet kaiken lisäksi potilaan/vakuutetun asiassaan esittämän näytön vastaisia.

A. Asiantuntijalääkärjäsenien käyttö laajentumassa

Lakiesityksessä ehdotetaan, että vakuutusoikeuden lääkäriarajäsenien asemaa muutettaisiin niin, että heistä tulisi tuomioistuimen ulkopuolisia asiantuntijalääkäreitä. Vakuutusoikeuden pitäisi pyytää tällaiselta asiantuntijalta lausunto useammassa asiassa kuin nykykäytännössä on tapana ja asianomaisella valittajalla olisi mahdollisuus kommentoida tällaista pyydettyä lausuntoa.

Ehdotuksen tarkoituksena on lisätä legitimeettiä vakuutusoikeuden toimintaan, mutta pahoin pelkäämme, että muutos johtaisi pahimmillaan täysin päinvastaiseen lopputulokseen. Ellei tätä toimintoa hiota loppuun asti. Alkaen avoimesti tapahtuvasta lääkärijäsenien hakumenettelystä.

Kannatamme omalta osaltamme eniten Hollannin mallia (Suomeen sovellettuna) vakuutus- eli asiantuntijajäsenlääkäreiden pois jättämisestä vakuutusoikeudessa tapahtuvasta tuomioistuin käsittelyn kokoonpanosta). Heitä kuultaisiin valan velvoittamina asiantuntijatodistajina.

Koska lakiesityksessä olevalla ehdotuksella on periaatteellinen ja käytännön merkitys. Niin kiinnostus vakuutusoikeudellinen erityistuomioistuinjärjestelmän lääkärijäsenen tehtäviä kohtaan saataisiin kasvuun, kun kaikki toiminta olisi avointa ja ymmärrettävää kaikille osapuolille.

Katsomme, että ehdotettua lainmuutosta ei tule sellaisenaan toteuttaa, vaan jatkaa julkista keskustelua, joilla vakuutusoikeuden lääkärijäsenten asema saadaan avoimeksi ja kaikkien ymmärtämäksi. Onhan 60 prosenttia vakuutusoikeuden vuosittaisista päätöksistä lääketieteellisen arviointiin pohjautuvia.

Mielestämme viimeistään nyt on pyrittävä huolehtimaan siitä, että vakuutusoikeuteen saadaan paras mahdollinen lääketieteellinen asiantuntemus kliiniseltä puolelta käyttöön.

Vakuutusoikeuden ulkopuolisina jäseninä toimivat asiantuntevat lääkärit ovat paras tae myös ratkaisukäytännön oikeudenmukaisuudelle, kun kustakin valitustapauksesta lausuntonsa antaisi asianomaisen valittajan parhaiten tunteva erikoisalan lääkäri.

B. Muodollisista istunnoista luopuminen - vakuutusoikeudesta lumeoikeus

Vie mielestämme vakuutusoikeutta lumeoikeuden suuntaan. Viittamme professori Olli Mäenpään 20.3.2014 ja apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalaisen 27.3.2014 asiassa antamiin lausuntoihin.

Uskomme, että vakuutusoikeiden toimintaa voitaisiin tehostaa merkittävästi ja käsittelyaikoja lyhentää organisoimalla vakuutusyhtiöiden ja etuuslaitosten toimintaa uudelleen sekä ensimmäisen asteen lautakuntien toimintaa.

Lakiin perustuvana ne veloitettaisiin hoitamaan ja ohjaamaan mahdolliset väärän vakuutuslajin piirissä olevat heti oikealle luukulle, jolloin turhien valitusten määrään voitaisiin kaikkein tehokkaimmin vaikuttaa.

Runsaasti ja turhaa aikaa kuluu odotteluun, kun valittaja ei voi esimerkiksi tietää, koska ja minne hänen juttunsa tulevat käsittelyyn, jos hän on toimeentulonsa varmistaakseen joutunut valittamaan ensisijaisen vakuutuslajin vakuutusyhtiönsä hylkäävästä päätöksestä ja muiden etuuslaitosten päätösten jälkeen:

- *tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan
- * sosiaaliasioiden muutoksenhakulautakuntaan
- * työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan

C. Yhden tuomarin kokoonpano

Vaikka ulospäin kerrotut yksinkertaiset teknisluonteiset asiat ratkaistaisiin yhden tuomarin kokoonpanossa, niin menettely on ongelmallinen. Puuttuva yhtiö-, etuuslaitos- ja asialajikohtainen tilastointi tulee saattaa ensin lakisääteisesti kuntoon.

D. Yhden tuomarin ja lääkärijäsenen kokoonpano

Erityisesti lääketieteellisten seikkojen arviointi on ongelmallinen yhden tuomarijäsenen ja yhden lääkärijäsenen ratkaisukokoonpanossa. Käsittelyn ollessa, asianomaiselle itselleen vakuutusoikeuden tapaan, kirjallinen ja suljettu, niin oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonin/rkp. esittämä ”Vakuutusoikeuteen lisää avoimuutta” - Yle teksti – tv 15.8.2012) ei toteudu millään muotoa..

Vakuutusoikeuden ratkaisemista jutuista, vuositasolla 60 prosenttia 7000 päätöksestä, painottuu lääketieteellisen seikkojen arviointiin, joten emme voi kannattaa tässä muodossa olevaa lakiesityksen kohtaa.

Todettakoon selvyiden vuoksi, että vakuutusoikeudellinen erityistuomioistuinjärjestelmän vakuutuslääketieteen edustajiin kohdistuva kritiikki tulee kasvamaan entisestään, jos tämän tapaiseen 1 tuomari ja 1 lääkärijäsen - kokoonpanoratkaisuun mennään. Puuttuva yhtiö-, etuuslaitos- ja asialajikohtainen tilastointi tulee kuitenkin saattaa ensin lakisääteisesti kuntoon.

E. Täysistunto

Lakiesityksessä esitetään vakuutusoikeuden täysistunnon kokoa kevennettäväksi. Mikäli vakuutusoikeuden asemaa todellisena vakuutusoikeusasioiden ylimpänä asteena halutaan vahvistaa, niin ennen päätöksen tekemistä tulee vakuutusoikeuden asemasta käydä kattava julkinen keskustelu ja kommentointi esimerkiksi joukkoistamisen avulla toteutettuna.

Vakuutusoikeuden toiminnan ymmärtämiseksi tarvitaan mielestämme kaavioin ja tekstiselostein varustetut tietopaketit vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- * mikä on vakuutusoikeuden täysistunnon todellinen merkitys?
- * miten asiapaperit kiertävät ja minkälaisessa kokoonpanoissa vakuutusoikeudessa kussakin valitustapauksessa tapauksia ratkotaan?
- * miten asiapaperit lukeneet ja niitä kommentoineet kokoontuvat fyysisesti?
- * miten eriävä mielipide kirjataan ja käsitellään? Esimerkiksi lääkärijäsenen osalta.

F. Lääkärijäsenten nimittäminen ja jäsenten sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Tervehdimme ilolla lakiesityksen kohtaa, joka koskee lääkärijäsenten nimittämismenettelyn kehittämistä. Sen sijaa sidonnaisuuksien ilmoittamisen osalta katsomme, että asia vaatii merkittävän avoimempaa ja kattavampaa jatkovalmistelua sekä eri intressiosapuolten näkemysten kuulemistä.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että lääkärijäsenten ja muiden sivutoimisten jäsenten nimittämismenettelyyn liitettäisiin tuomareiden nimittämismenettelyä vastaava sidonnaisuuksien ilmoittaminen. Asiassa pitää ottaa huomioon myös virkamieslain 8 a § kohdan muuttaminen ja ulottaminen vakuutusoikeuden sekä oikeusministeriön johtoa koskeviksi.

Perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen vuoksi on hämmentävää, että jos esimerkiksi eläkeyhtiöiden johdon osakeomistukset ollaan saattamassa julkisiksi, niin sama menettely ei koske virkamiehiä, jotka yhtiöiden asioita julkishallinnossa hoitavat.

G. Suullisten käsittelyjen lisääminen

Mielestämme lakiesityksen johdosta vakuutuslakiin tarvitaan huomattavasti tarkempi säännös kuin se, että viitataan vain vakiintuneesti hallintolainkäyttölain säännöksiin. Otamme konkreettisen esimerkin, jonka pohjalta on hyvä edetä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumisessa koko vakuutuslainsäädännöllinen erityistuomioistuinjärjestelmän alueella kohti perustuslain ja EU-normiston mukaan toimivaa tuomioistuinjärjestelmää. Jossa aito suullinen kuuleminen on perussääntö kuin hyvin harvinainen poikkeus.

Lakimies Timo Koskinen SAK – Risikon työryhmä muistio – sivu 64

4.5.1 Jäsen Timo Koskisen täydentävä lausuma

Perustelut täydentävälle lausumalle:

”Työryhmän toimeksiantona oli tarkastella muutoksenhaun riippumattomuutta ja läpinäkyvyyttä. Toimeksiannon yhtenä kolmesta erityisestä osa-alueesta on nimenomaisesti mainittu suullisten käsittelyjen mahdollisuudet muutoksenhakulautakunnissa. Täydentävänä mielipiteenäni esitän, että Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset (esim. Euroopan ihmisoikeussopimus) edellyttävät oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin osalta muutoksenhakijalle oikeutta esittää henkilökohtaisesti lautakunnalle ja tuomaan todistajansa kuultaviksi hänelle subjektiivisesti hyvin tärkeässä asiassa. Suomen nykyistä valituslupamenettelyä ei tältä osin voi pitää tyydyttävänä, sillä eräissä valituselimissä ei vuosikausiin järjestetty suullisia käsittelyjä esitetyistä perustelluista pyynnöistä huolimatta (esim. Tamlassa lähes kymmeneen vuoteen).

Tämän tyyppisen käytännön ohjaaminen mm. Euroopan ihmisoikeussopimuksen edellyttämäksi käytännöksi edellyttää muutostenhakulautakuntien suullisten käsittelyjen järjestämisen ohjeistamista nykyistä tarkemmin. Tämän vuoksi esitän, että työryhmän olisi tullut linjata raportissaan yksityiskohtaisemmin suullisten käsittelyjen järjestämistä.

Jatkotoimenpiteitä selvittäessä tulisi myös selvittää mahdollisten lainsäädäntömuutosten tarpeellisuus.

Tekstiesitys raporttiin suullisten käsittelyjen osalta:

Suullisia käsittelyjä tulisi pyrkiä järjestämään ainakin niissä tilanteissa, jolloin asiaan liittyvistä lääketieteellisistä tai muista asioista on esitetty perusteltuja ristiriitaisia seikkoja, joilla on merkittävä osuus valituksen lopullisen hyväksymisen tai hylkäämisen kannalta.”

Lähde: Vakuutuslääkärijärjestelmää kehittäneen työryhmän muistio (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:1)

F. Lisäselvityksen vastaanottamisen rajoittaminen sekä tiedottaminen

Kannatamme lisäselvityksen vastaanottamisen rajoittamista, kunhan asiasta tehdään yksiselitteisesti ymmärrettävä säännöstä ja noista pelisäännöistä tiedottaminen tehdään riittävällä laajuudella. Kannustamme ja kannatamme kaikki vakuutuslainsäädännön avoimuutta lisääviä ja vakuutuslainsäädännön tiedottamisen parantamista koskevia esityksiä.

YHTEENVETO

Pidämme lakiesitystä tervetulleena, mutta riittämättömänä korjaamaan vakuutuslainsäädännön toiminnan perustuslain, Euroopan ihmisoikeussopimuksen, YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeusjulistuksen ja EU-normiston velvoitteita vastaavaksi. Nythän vakuutuslainsäädännön tuomioistuinkäsittely tapahtuu suljetusti ja kirjallisesti. Ilman, että asianomainen saa edes tietoa siitä, mihin yksilöityihin asiakirjoihin tuomioistuinkäsittely perustui!

Samalla ihmettelemme, että edellisellä lausuntokierroksella antanut oikeustieteen tohtori Matti Pellonpää totesi 19.11.2009 lausunnossaan seuraavaa:

Minulta on pyydetty lausuntoa yllä mainitusta mietinnöstä. Rajoittuen eräisiin Euroopan ihmisoikeussopimuksesta (EIS) aiheutuviin näkökohtiin esitän kunnioittaen seuraavaa.

1. Lääkärijäsenjärjestelmän kehittäminen.

Suurin osa vakuutuslainsäädännön ratkaisemisesta asioista (vuosittain n. 6000) edellyttää lääketieteellistä asiantuntemusta, jonka turvaa ennen muuta vakuutuslainsäädännön lääkärijäsenjärjestelmä eli se, ratkaisukokoonpanoon kuuluu kahden lakimiesjäsenen ohella lääkärijäsen. Tällaisen kokoonpanon osalta ei ole huomauttamista EIS:n kannalta.

Myöskään lääkärijäsenen kannanoton jääminen neuvottelusalaisuuden piiriin ei ole 6 artiklassa turvattu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vastaista.

Lääkärijäsenjärjestelmän ongelmana pidetään sitä kohtaan tunnettu epäluottamus (s. 21). Lisäksi mietinnöstä käy ilmi, että nykykäytäntöön saattaa sisältyä myös oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteiden kannalta arveluttavia piirteitä, erityisesti konsultoitujen lääkärijäsenten kannanottojen jääminen neuvottelusalaisuuden piiriin. (s. 22). Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) on korostanut, että asiaosaisten tulisi saada lausua kaikesta ulkopuolelta tulleesta aineistosta, jolla pyritään vaikuttamaan ratkaisun sisältöön. **Tuomioistuimen oikeuskäytännössään julkituomien periaatteiden kannalta ongelmallisena voidaan nähdä se, että asian ratkaisukokoonpanolla on ilmeisesti usein käytössään sen ulkopuolelta tullutta ratkaisun sisältöön vaikuttavaksi tarkoitettua materiaalia, jota asianosainen ei ole voinut kommentoida.**

Myös viitattujen näiden ihmisoikeussopimukseen liittyvien näkökohtien kannalta työryhmän muutosehdotus on perusteltu (26 s.). Lääkäriarajäsenten aseman muuttaminen niin, että heistä tulisi ratkaisukokoonpanon ulkopuolisia vakuutuslainsäädännön asiantuntijalääkäreitä,

joiden tarvittaessa antaman lausunnon johdosta asianosaista kuultaisiin, lisäksi merkittävästi menettelyn läpinäkyvyyttä sekä turvaisi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin asettamat vaatimukset epäilyksettä täyttävän menettelyn myös tältä osin.”

Oikeustieteen tohtori Matti Pellonpää toimi Suomen valtion nimittämänä ihmisoikeustuomarina, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, ennen nykyistä tuomaria, Päivi Hirvelää.

Jostain syystä lainaamme Pellonpään lausuntoa ei löydy tätä kirjoitettaessa valtioneuvoston hankerekisteristä tämän hankkeen kohdalta?

Toivommeikin kohteliaimmin, että kaikkien tähän mennessä annettujen lausuntojen/lausumien; hallituksen esityksestä vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi, olevan kaikkien saatavilla myös valtioneuvoston hankerekisterin kautta (HARE).

* * * * *

Lausunnon antaja:

Velpe ry – Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry

”Osa avointa Oikeusturva – yhteisöä internetissä”

Oikeusturvan ajankuvaa: ajankuva.blogspot.fi

Twitteriä: twitter.com/Oikeusturva

”Vain yhdessä toimien olemme enemmän”